

Artservis / SCCA Ljubljana
Asociacija, društvo nevladnih organizacij in samostojnih ustvarjalcev na področju kulture
in umetnosti
Odperta zbornica za vizualno umetnost
SUKI - Sindikalna konferenca samozaposlenih v kulturi

Za:

Ministrstvo za finance; gp.mf@gov.si
Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve; gp.mddsz@gov.si
Generalni davčni urad; gp.durs-gdu@gov.si
Ministrstvo za zdravje; gp.mz@gov.si

**PREDMET: Pobuda Artservisa, Odprte zbornice za vizualno umetnost,
Asociacije in SUKI za ustrežnejše določanje zavarovalnih osnov
pri samozaposlenih v kulturi**

Predstavniki samozaposlenih v kulturi – Artservis, Odperta zbornica za vizualno umetnost, Asociacija, SUKI - že dolgo opozarjamo pristojne, da so nekateri zakoni in predpisi povsem neprimerni in celo škodljivi za kulturnike. Takšen je tudi obstoječi sistem preračunavanja zavarovalnih osnov samozaposlene. Kulturniki nas pogosto obveščajo o težavah, ki so povezane s postopkom za razvrščanje v zavarovalne osnove ter kriteriji in merili za znižanje zavarovalne osnove za plačilo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Samozaposleni, ki odpirajo dejavnost na novo (ali znova po zamrznitvi statusa) v drugi polovici leta, pogosto ne morejo vplivati na višino avtorskih honorarjev, ki jih prejmejo v času od odprtja dejavnosti do konca leta. Niso seznanjeni s tem, do bo višina dohodkov usodno vplivala na izračun zavarovalne osnove za prispevke za naslednje leto, saj se bo štelo, da so celotno leto v povprečju poslovali enako kot tiste mesece, ko imajo status. Če je prihodek v nekaj zadnjih mesecih leta visok, mora samozaposleni naslednje leto torej plačevati zelo visoke prispevke za socialno varnost. Samozaposleni kulturnik pa največkrat niti nima možnosti izbire, kdaj bo odprl status: o njem odloča komisija na Ministrstvu za kulturo, ki se sestaja občasno. Avtorsko delo ali umetniški projekt pogosto zahteva daljši čas, zato samozaposleni v kulturi pogosto šele v zadnjih mesecih leta dobi plačilo za delo, ki ga je opravljal v daljšem časovnem obdobju. Honorarji so pogosto vezani na izplačila Ministrstva za kulturo, ki se po opravljenih poročilih o izvedenem projektu v veliki meri zgodijo šele jeseni. Pa tudi sama subvencija za samozaposlitev Zavoda za zaposlovanje, ki jo prejme kulturnik, ki odpira dejavnost na koncu leta, ga lahko pahne v visok razred zavarovalnih osnov!

Pravilnik o postopku za razvrščanje v zavarovalne osnove (UL RS št. 49/06) ne omogoča določanja zavarovalnih osnov glede na dejanske prihodke, pač pa prisili samozaposlene v pavšalno preplačevanje, kar je izrazito krivično. Ko se samozaposleni kulturnik znajde v primežu predpisov in njihovih izvajalcev, ga zato spremlja občutek skrajne nemoči.

Naj to ponazorimo s primerom iz resničnega življenja samozaposlene kulturnice (primer je objavljen na spletnem mediju Artservis na povezavi http://www.artservis.org/prirocnik/faq_odgovor.asp?ID=205):

Zaradi visokega prihodku v novembru in decembru, ki je nastal kot posledica zgoraj opisanih okoliščin, ji je bilo naloženo mesečno plačevanje prispevkov v višini 2.4-kratnika povprečne plače, oz. po najvišji zavarovalni osnovi, ki velja za doseženo letno osnovo nad 60.000 EUR, čeprav je znašala njena realna (dokazana) letna osnova šestkrat manj!

Njena prošnja za znižanje zavarovalne osnove ni uspela. Po mnenju ZPIZ-a v drugostopenjski odločbi je namreč kulturnica poslovala pozitivno tudi po odbitku materialnih, t.j. normiranih stroškov, saj naj bi ji tudi po plačilu vseh (visokih) prispevkov še vedno ostalo, reci in piši: 81,35 eur! To, da naj bi ta vsota zadoščala za njeno preživetje in dejavnost v celem letu, pa ZPIZ-a več ni zanimalo. Samozaposlena kulturnica je morala zato zapreti dejavnost in se izpisati iz registra samozaposlenih v kulturi. Tako njeno nadaljne poslovanje ni bilo samo ogroženo, temveč tudi onemogočeno!

Ugotavljamo torej, da obstoječi sistem preračunavanja zavarovalnih osnov v praksi podira to, za kar se država javno zavzema: samozaposlovanje, registrirano opravljanje dejavnosti, plačevanje prispevkov za socialno varnost.

Zato predlagamo:

1. Spremeni naj se *Pravilnik o postopku za razvrščanje v zavarovalne osnove*, in sicer tako, da se bo dosežen dobiček ugotavljal na letni ravni, torej tako, da se pri izračunu upoštevajo vsi meseci koledarskega leta, v katerem je samozaposleni odprl dejavnost in ne samo meseci od odprtja dejavnosti do konca leta. Ker bi se na ta način poleg dohodkov iz dejavnosti upostevali tudi drugi dohodki, torej tisti iz mesecev pred odprtjem dejavnosti, bi to podalo bolj realno osnovo za prispevke. Pomembno je, da samozaposleni že sedaj domnevajo, da se jim prispevki izračunavajo na ta najbolj logičen način.
2. Spremenijo naj se neživiljenjska merila pri izvajanju *Sklepa o kriterijih in merilih za znižanje zavarovalne osnove za plačilo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje*, in sicer tako, da se samozaposlenim kulturnikom praviloma omogoči znižanje zavarovalnih osnov. Med *kriterije in merila za bistveno poslabšanje tekočega in pričakovanega poslovnega izida, ki je dolgoročno in je nastalo zaradi dogodkov oziroma razlogov, na katere zavarovanec ni mogel vplivati*, je potrebno uvrstiti tudi zgoraj opisane določene okoliščine, ki so povezane s pogoji delovanja samozaposlenih v kulturi.
3. Do spremembe obeh predpisov je potrebno izvajalcem dati navodila, naj se izogibajo mehaničnemu izvajanju določil obeh pravilnikov.

Vljudno vas prosimo za sestanek, na katerem bi skupaj preučili naše predloge in argumente. Prosimo vas tudi, da nam sporočite imena pristojnih oseb, na katere se lahko obrnemo pri reševanju te problematike. Za sestanek se priporočamo v najkrajšem možnem času (avgust ali prva polovica septembra).

Hvala za sodelovanje!

Pripravila:
mag. Marija Mojca Pungerčar, urednica Artservisa

Kontakt:

Artservis / Zavod SCCA-Ljubljana, Metelkova 6, 1000 Ljubljana
041 882 593 (M. M. Pungerčar), info@artservis.org

V Ljubljani, 13. julija 2011